

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

۶۸۳۵۷

۱۳۸۶/۴/۳

بسمه تعالی

”با صلوات بر محمد و آل محمد“

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان

شماره ثبت: ۹۴۴۵/۱۱، ۸۶، ۱۱ صبح
تاریخ ثبت: عصر
اقدام کننده: ۸۶، ۵، ۲

جناب آقای دکتر حداد عادل
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه ”حمایت خانواده“ که بنا به پیشنهاد قوه قضائیه در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۳ هیئت وزیران به تصویب رسیده است، جهت طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می گردد.

محمود احمدی نژاد

رئیس جمهور

رونوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور، شورای نگهبان، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور، وزارت دادگستری، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت کشور، وزارت امور خارجه، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

بسمه تعالی

مقدمه توجیهی:

با عنایت به نقش و جایگاه ویژه نهاد خانواده در نظام حقوقی و تربیتی اسلام و با توجه به غیرشرعی اعلام شدن بخش‌هایی از قوانین مربوط به حقوق خانواده و وجود خلاءهای قانونی در این زمینه و نظر به متشتت بودن مقررات این حوزه و معلوم نبودن نسخ و منسوخ آنها که موجب آثار زیانبار و مشکلات عدیده‌ای از جمله سردرگمی محاکم دادگستری در رسیدگی به دعاوی خانوادگی شده است و با لحاظ برخی کاستی‌ها و نواقص در قوانین موجود حاکم بر نهاد خانواده و عدم تطبیق آنها با واقعیات روز و به منظور تحقق بخشیدن به مفاد اصل (۲۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در راستای تحقق سیاست قضازدایی و برای کاهش یا مرتفع نمودن مشکلات موجود در قواعد حقوق خانواده و رفع ابهام، تعارض و خلاء از قوانین و مقررات کنونی خانواده و در اجرای بند (۲) اصل (۱۵۸) قانون اساسی؛ لایحه زیر جهت طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود:

لایحه "حمایت خانواده"

فصل اول - دادگاه خانواده

ماده ۱- در اجرای بند (۳) اصل (۲۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور رسیدگی به امور و دعاوی خانوادگی و جرائم موضوع این قانون، قوه قضاییه موظف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون در تمامی حوزه‌های قضایی شهرستان، به تعداد کافی شعب دادگاه خانواده تشکیل دهد. تشکیل این دادگاه در حوزه‌های قضایی بخش به تناسب امکانات و به تشخیص رییس قوه قضاییه خواهد بود.

تبصره ۱- از زمان اجرای این قانون، در حوزه قضایی شهرستان‌هایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده است، دادگاه حقوقی عمومی مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و مقررات این قانون، به امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می‌کند.

تبصره ۲- در حوزه قضایی بخش‌هایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده باشد، دادگاه مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و مقررات این قانون، به دعاوی خانوادگی رسیدگی می‌کند، مگر دعاوی راجع به اصل نکاح و انحلال آن که در دادگاه خانواده نزدیکترین حوزه قضایی رسیدگی خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۲- دادگاه خانواده با حضور رییس یا دادرس علی البدل و دو مستشار تشکیل می شود که حتی المقدور یکی از مستشاران دادگاه از بانوان دارنده پایه قضایی می باشد. رسمیت جلسه و صدور رأی با اکثریت امکان پذیر است.

ماده ۳- رییس یا دادرس علی البدل دادگاه خانواده باید متأهل و دارای حداقل چهار سال سابقه خدمت قضایی باشد.

ماده ۴- امور و دعاوی زیر در دادگاه خانواده رسیدگی می شود:

- ۱- نامزدی و خسارات ناشی از برهم خوردن آن؛
- ۲- نکاح دائم، موقت و اذن در نکاح؛
- ۳- طلاق، رجوع، فسخ و انفساخ نکاح، بذل مدت و انقضای آن؛
- ۴- نفقه اقارب، مهریه و نفقه زوجه و سایر حقوق قانونی ناشی از رابطه زوجیت؛
- ۵- جهیزیه؛
- ۶- حضانت و ملاقات طفل؛
- ۷- نسب؛
- ۸- نشوز و تمکین زوجین؛
- ۹- ولایت قهری، قیمومت و امور راجع به ناظر و امین محجوران؛
- ۱۰- رشد، حجر و رفع آن؛
- ۱۱- شروط ضمن عقد نکاح؛
- ۱۲- سرپرستی کودکان بی سرپرست؛
- ۱۳- اهداء جنین؛

ماده ۵- دادگاه خانواده به جرایم موضوع فصل ششم این قانون نیز رسیدگی می نماید.

ماده ۶- دادگاه هر یک از طرفین را که فاقد تمکن مالی تشخیص دهد، از پرداخت هزینه دادرسی، حق الزحمه کارشناسی، حق الزحمه داوری و سایر هزینه ها معاف می نماید. همچنین در صورت نیاز یا الزام قانونی به داشتن وکیل، حسب مورد به درخواست فرد فاقد تمکن مالی یا رأساً، دادگاه برای وی اقدام به تعیین وکیل معاضدتی می نماید. چنانچه طرف مذکور محکوم له واقع شود، دادگاه ضمن صدور رأی، محکوم علیه را به پرداخت هزینه های مذکور و حق الوکاله وکیل معاضدتی محکوم می کند، مگر اینکه قبلاً در این پرونده عدم تمکن مالی وی نیز احراز شده باشد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۷- مادر یا هر شخصی که حضانت طفل و یا نگهداری شخص محجور را ضرورتاً برعهده دارد، هر چند که قیمومت را عهده‌دار نباشد، حق اقامه دعوی مطالبه نفقه برای محجور را خواهد داشت.

ماده ۸- دادگاه پیش از اتخاذ تصمیم نسبت به اصل دعوا، به درخواست یکی از طرفین در اموری که تعیین تکلیف آن فوریت دارد از قبیل حضانت، نگهداری، ملاقات طفل، نفقه زن و محجور، بدون اخذ تأمین دستور موقت صادر می‌نماید. این دستور بدون نیاز به تأیید رییس حوزه قضایی قابل اجراء است و چنانچه دادگاه ظرف شش ماه مبادرت به اتخاذ تصمیم راجع به اصل دعوا ننماید کأن لم یکن گردیده و از آن رفع اثر می‌شود، مگر آنکه دادگاه مطابق این ماده مجدداً دستور موقت صادر نماید.

ماده ۹- رسیدگی در دادگاه خانواده با تقدیم دادخواست و بدون رعایت سایر تشریفات آئین دادرسی مدنی و مطابق آئین‌نامه اجرایی این قانون به عمل می‌آید.

ماده ۱۰- ابلاغ در دادگاه خانواده می‌تواند از طریق پست، نمابر، پیام‌های تلفنی، پست الکترونیکی و یا هر طریق دیگری که دادگاه مناسب با کیان خانواده تشخیص دهد صورت گیرد. در هر حال احراز صحت ابلاغ با دادگاه است.

ماده ۱۱- دادگاه می‌تواند جهت فراهم نمودن فرصت صلح و سازش، جلسه دادرسی را به درخواست زوجین یا یکی از آنان، حداکثر برای دو بار به تأخیر بیندازد.

ماده ۱۲- در دعاوی موضوع این قانون، محکوم‌له پس از صدور حکم قطعی و تا پیش از شروع اجرای آن نیز می‌تواند از دادگاهی که حکم نخستین را صادر کرده است درخواست تأمین محکوم‌به را بنماید.

ماده ۱۳- چنانچه موضوع دعوا، مطالبه مهریه منقول یا نفقه باشد، زوج می‌تواند در محل اقامت خوانده و یا محل سکونت خود اقامه دعوا نماید.

ماده ۱۴- هرگاه از سوی زوجین، امور و دعاوی موضوع صلاحیت دادگاه خانواده در حوزه‌های قضایی متعدد مطرح شده باشد، دادگاهی که دادخواست یا شکایت مقدم به آن داده شده است، صلاحیت رسیدگی خواهد داشت و چنانچه دو یا چند دادخواست یا شکایت در یک روز تسلیم شده باشد، دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به دعاوی اقامه شده از سوی زوج را دارد، به تمامی دعاوی رسیدگی می‌نماید.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۱۵- هرگاه یکی از زوجین طرف دعوا مقیم خارج از کشور باشد، دادگاه محل اقامت طرفی که در ایران مقیم است صلاحیت رسیدگی دارد و اگر زوجین مقیم خارج از کشور باشند ولی یکی از آنان در ایران سکونت موقت داشته باشد، دادگاه همان محل و اگر هر دو در ایران سکونت موقت داشته باشند، دادگاه محل سکونت موقت زوجه صالح به رسیدگی می‌باشد و هرگاه هیچ یک در ایران سکونت موقت نداشته باشند، دادگاه شهرستان تهران صلاحیت رسیدگی خواهد داشت، مگر آنکه زوجین برای اقامه دعوا در محل دیگری توافق نمایند.

ماده ۱۶- رییس قوه قضاییه می‌تواند شعبی از دادگاه خانواده را برای رسیدگی به اختلافات خانوادگی ایرانیان مقیم خارج از کشور اختصاص داده و عندالاقضاء به قضات این شعب مأموریت دهد بنا به درخواست وزارت امور خارجه، در محل سفارت‌خانه‌ها و کنسول‌گری‌های ایران به امور مزبور رسیدگی نمایند. احکام این شعب که در خارج از کشور صادر می‌شود مانند احکام دادگاه‌های مستقر در ایران به اجرا در می‌آید.

تبصره - هرگاه به دلیل عدم تشکیل شعب مذکور در این ماده یا عدم دسترسی به آنها، ایرانیان مقیم خارج از کشور دعاوی خانوادگی خود را در محاکم و مراجع صلاحیتدار محل اقامت خود مطرح نمایند، در صورتی احکام این مراجع یا محاکم در ایران به اجرا در می‌آید که دادگاه صلاحیتدار ایرانی احکام مزبور را بررسی نموده و حکم تنفیذی صادر نماید.

فصل دوم - مراکز مشاوره خانواده

ماده ۱۷- به منظور تحکیم مبانی خانواده و جلوگیری از افزایش اختلافات خانوادگی به ویژه طلاق و سعی در ایجاد صلح و سازش، قوه قضاییه موظف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون، در کنار دادگاه‌های خانواده، "مراکز مشاوره خانواده" را ایجاد نماید.

ماده ۱۸- در حوزه‌های قضایی که مراکز مشاوره خانواده ایجاد شده است، دادگاه خانواده می‌تواند در صورت لزوم با مشخص نمودن موضوع اختلاف و تعیین مهلت، نظر مراکز مشاوره خانواده را خواستار شود.

ماده ۱۹- مراکز مشاوره خانواده ضمن ارائه خدمات مشاوره‌ای، نسبت به اجرای خواسته دادگاه در مهلت مقرر اقدام و در موارد مربوط سعی در ایجاد سازش می‌نمایند. در صورت حصول سازش مبادرت به تنظیم سازش‌نامه نموده و گر نه نظر کارشناسی خود را به طور کتبی و مستدل به دادگاه اعلام می‌کنند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره - در صورتی که زوجین به صورت توافقی متقاضی طلاق باشند، مراکز مشاوره خانواده برابر ماده (۲۶) این قانون عمل می‌نمایند.

ماده ۲۰- دادگاه با در نظر گرفتن نظریه کارشناسی مراکز مشاوره خانواده مبادرت به صدور رأی نماید، مگر آنکه نظریه مزبور را برخلاف اوضاع و احوال مسلم قضیه تشخیص دهد.

ماده ۲۱- اعضای مراکز مشاوره خانواده از کارشناسان در رشته‌های مختلف مانند مطالعات خانواده، روانشناسی، مددکاری اجتماعی، حقوق، فقه و مبانی حقوق اسلامی انتخاب می‌شوند و لااقل نصف اعضای هر مرکز باید از بانوان متأهل واجد شرایط باشند. سایر شرایط، تعداد اعضا، نحوه انتخاب، گزینش، آموزش و نحوه رسیدگی به تخلفات آنان، تشکیلات، شیوه انجام وظایف و تعداد مراکز مشاوره خانواده و نیز تعرفه خدمات مشاوره و نحوه پرداخت آن به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارت دادگستری با همکاری وزارت رفاه و تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب رئیس قوه قضاییه می‌رسد.

تبصره ۱- جلسات مشاوره لزوماً با حضور افراد مورد اعتماد طرفین و ترجیحاً از خویشاوندان آنان برگزار می‌شود.

تبصره ۲- کلیه اختلافات و منازعات خانوادگی قابل طرح در شوراهای حل اختلاف می‌باشد. در صورت مراجعه طرفین شوراهای یادشده با حضور کارشناس مربوط تشکیل و احکام صادره به استثناء حکم طلاق، لازم‌الاجرا است. در صورتی که نظر بر اجرای حکم طلاق باشد پرونده به دادگاه ارجاع می‌شود.

فصل سوم - ازدواج

ماده ۲۲- ثبت عقد نکاح دائم، فسخ و انفساخ آن، طلاق، رجوع و اعلام بطلان نکاح و طلاق الزامی است.

تبصره - ثبت نکاح موقت تابع آیین نامه‌ای است که به تصویب وزیر دادگستری می‌رسد.

ماده ۲۳- اختیار همسر دائم بعدی، منوط به اجازه دادگاه پس از احراز توانایی مالی مرد و تعهد اجرای عدالت بین همسران می‌باشد.

تبصره - در صورت تعدد ازدواج چنانچه مهریه حال باشد و همسر اول آن را مطالبه نماید، اجازه ثبت ازدواج مجدد منوط به پرداخت مهریه زن اول است.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۲۴- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف یک ماه از تاریخ تصویب این قانون بیماری‌هایی را که باید طرفین پیش از ازدواج علیه آنها واکسینه شوند و بیماری‌های واگیر و خطرناک برای زوجین و فرزندان ناشی از ازدواج را معین و اعلام دارد. دفاتر ازدواج مکلفند پیش از ثبت نکاح، گواهی صادره از سوی پزشکان و مراکزی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واجد صلاحیت اعلام می‌نماید، مبنی بر نداشتن اعتیاد به مواد مخدر و بیماری‌های موضوع این ماده و یا واکسینه شدن طرفین را از آنان مطالبه و بایگانی نمایند.

ماده ۲۵- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است از مهریه‌های بالاتر از حد متعارف و غیرمنطقی با توجه به وضعیت زوجین و مسایل اقتصادی کشور متناسب با افزایش میزان مهریه به صورت تصاعدی در هنگام ثبت ازدواج، مالیات وصول نماید.

میزان مهریه متعارف و میزان مالیات با توجه به وضعیت عمومی اقتصادی کشور به موجب آیین‌نامه ای خواهد بود که به وسیله وزارت امور اقتصادی و دارایی پیشنهاد و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

فصل چهارم - طلاق

ماده ۲۶- ثبت طلاق و سایر اسباب انحلال نکاح در دفاتر رسمی صرفاً پس از صدور گواهی عدم امکان سازش یا حکم مربوط از سوی دادگاه یا گواهی مراکز مشاوره خانواده مبنی بر توافق زوجین بر طلاق مجاز می‌باشد.

ماده ۲۷- در صورتی که زوجین به صورت توافقی متقاضی طلاق باشند باید به مراکز مشاوره خانواده مراجعه نمایند. این مراکز ضمن ارائه خدمات مشاوره‌ای، سعی در سازش و انصراف آنان از درخواست طلاق می‌نمایند. در صورت حصول سازش و انصراف از طلاق، سازش‌نامه تنظیم و گرنه با ذکر دقیق موارد توافق، گواهی توافق زوجین بر طلاق صادر می‌نمایند.

ماده ۲۸- در صورتی که طلاق صرفاً به درخواست مرد باشد، دادخواست صدور گواهی عدم امکان سازش و اگر به درخواست زوجه باشد، حسب مورد دادخواست صدور حکم الزام به طلاق یا احراز شرایط اعمال وکالت در طلاق تقدیم دادگاه می‌شود.

ماده ۲۹- در تمامی موارد درخواست طلاق، به جز طلاق توافقی، دادگاه موظف است ضمن سعی در ایجاد صلح و سازش، موضوع را به داوری ارجاع نماید. دادگاه با توجه به نظر داوران گواهی عدم امکان سازش یا حکم طلاق صادر و چنانچه نظر آنان را نپذیرد مستنداً رد می‌نماید.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۳۰- پس از صدور قرار ارجاع امر به داوری، هر یک از زوجین مکلفند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ، یک نفر از اقارب خود را که حداقل سی (۳۰) سال سن داشته و متأهل و آشنا به مسایل شرعی، خانوادگی و اجتماعی باشد به عنوان داور به دادگاه معرفی نمایند.

تبصره ۱- افرادی که متأهل بوده‌اند ولی همسرشان فوت نموده است نیز می‌توانند به عنوان داور پذیرفته شوند.

تبصره ۲- نحوه انتخاب و دعوت داوران، وظایف و تعداد جلسات آنها مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت دادگستری تهیه و به تصویب رئیس قوه قضاییه می‌رسد.

ماده ۳۱- در صورتی که در بین اقارب، فرد واجد شرایط نبوده یا دسترسی به آنها مقدور نباشد و یا اقارب از پذیرش داوری استنکاف نمایند، هر یک از زوجین می‌توانند داور خود را از بین افراد واجد صلاحیت دیگر تعیین و معرفی کنند و در صورت امتناع یا عدم توانایی در معرفی داور، دادگاه به درخواست هر یک از طرفین و یا رأساً از میان اعضای واجد شرایط داوری مراکز مشاوره خانواده، مبادرت به تعیین داور می‌نماید.

ماده ۳۲- دادگاه ضمن صدور حکم طلاق یا گواهی عدم امکان سازش با توجه به شروط ضمن عقد و مطالب مندرج در اسناد ازدواج، تکلیف جهیزیه، مهریه، نفقه زوجه، اولاد و حمل و ترتیب حضانت و نگهداری اطفال و هزینه آن و نحوه پرداخت را مشخص می‌کند. همچنین با توجه به وابستگی عاطفی و مصلحت طفل، ترتیب، زمان و مکان ملاقات را با پدر، مادر و سایر بستگان تعیین می‌نماید. ثبت طلاق موکول به تأدیه حقوق مذکور می‌باشد، مگر با رضایت زوجه یا صدور حکم قطعی بر اعسار زوج یا تقسیط آن. در هر حال، هرگاه زن بدون دریافت حقوق مذکور به ثبت طلاق رضایت دهد، می‌تواند پس از ثبت طلاق جهت دریافت این حقوق از طریق اجرای احکام دادگاه مطابق مقررات مربوط اقدام نماید.

تبصره - گواهی پزشک ذی‌صلاح در مورد وجود یا عدم وجود جنین، باید تسلیم شود مگر آنکه زوجین بر وجود جنین اتفاق نظر داشته باشند.

ماده ۳۳- مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش برای تسلیم به دفتر طلاق، سه ماه از تاریخ ابلاغ رأی قطعی یا قطعی شدن رأی می‌باشد. چنانچه گواهی مذکور ظرف این مهلت تسلیم نشود و یا طرفی که آن را به دفتر طلاق تسلیم نموده است، ظرف مهلت سه ماه از تاریخ تسلیم در دفتر حاضر نشود یا مدارک لازم را ارایه ننماید، از درجه اعتبار ساقط است.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره ۱- چنانچه رأی دادگاه قابل فرجام خواهی باشد، مهلت مذکور در صدر این ماده از تاریخ ابلاغ رأی مرحله فرجام یا انقضای مهلت فرجام خواهی محاسبه می شود.

تبصره ۲- گواهی قطعی و قابل اجرا بودن رأی از سوی دادگاه صادر و همزمان به دفتر طلاق ارایه می شود.

تبصره ۳- رسیدگی به فرجام خواهی از آراء طلاق نباید بیش از شش ماه به طول بیانجامد.

تبصره ۴- هرگاه پس از قطعی شدن حکم طلاق، زوجه مطلقه گردیده و ازدواج کرده باشد دیگر نمی توان حکم به فسخ رأیی که طلاق بر اساس آن ثبت شده است، صادر کرد.

ماده ۳۴- گواهی صادره از مراکز مشاوره خانواده مبنی بر طلاق توافقی نیز از زمان صدور تا سه ماه اعتبار دارد و با حضور طرفین اجراء می گردد.

ماده ۳۵- هرگاه زوج در مهلت مقرر به دفتر طلاق مراجعه و گواهی عدم امکان سازش را تسلیم نماید، در صورتی که زوجه ظرف یک هفته حاضر نشود، سردفتر به زوجین اخطار می کند برای اجرای صیغه طلاق و ثبت آن، در دفترخانه حاضر شوند. در صورت عدم حضور زوجه و عدم اعلام عذری از سوی وی، صیغه طلاق جاری و ثبت می شود و در صورت اعلام عذر، یک نوبت دیگر به ترتیب مذکور دعوت به عمل می آید. در موارد غیبت زوجه، مراتب به وسیله دفترخانه به اطلاع وی می رسد.

ماده ۳۶- هرگاه حکم طلاق از سوی زوجه به دفتر طلاق تسلیم شود، در صورتی که زوج ظرف یک هفته حاضر نشود، سردفتر به زوجین اخطار می کند برای اجرای صیغه طلاق و ثبت آن، در دفترخانه حاضر شوند. در صورت عدم حضور زوج و عدم اعلام عذری از سوی وی یا امتناع وی از اجرای صیغه طلاق، صیغه طلاق جاری و ثبت شده و به زوج ابلاغ می گردد و در صورت اعلام عذر، یک نوبت دیگر به ترتیب مذکور دعوت به عمل می آید.

تبصره - فاصله بین ابلاغ اخطاریه و جلسه اجرای صیغه طلاق مذکور در این ماده و ماده قبل نباید کمتر از یک هفته باشد.

ماده ۳۷- اجرای صیغه طلاق با رعایت جهات شرعی در دفترخانه یا در محل دیگری با حضور سردفتر یا نماینده وی به عمل می آید.

ماده ۳۸- در طلاق رجعی، صیغه طلاق مطابق مقررات مربوط جاری و مراتب صورتجلسه می شود ولی ثبت طلاق منوط به ارایه گواهی کتبی حداقل دو شاهد مبنی بر اسکان زوجه مطلقه در منزل مشترک تا پایان عده می باشد، مگر اینکه زن رضایت به ثبت داشته باشد. در صورت تحقق

جمهوری اسلامی ایران

رئیس‌جمهور

رجوع، صورتجلسه طلاق ابطال و در صورت عدم رجوع، صورتجلسه تکمیل و طلاق ثبت می‌شود. صورتجلسه تکمیلی به امضای سردفتر، زوجین یا نماینده آنان و دو شاهد طلاق می‌رسد. در صورت درخواست زوجه، گواهی اجرای صیغه طلاق و عدم رجوع زوج، به وی اعطاء می‌شود.

فصل پنجم - حضانت و نگهداری اطفال و نفقه

ماده ۳۹- هرگاه دادگاه تشخیص دهد توافق راجع به ملاقات، حضانت، نگهداری و سایر امور مربوط به طفل برخلاف مصلحت وی می‌باشد یا در صورتی که مسئول حضانت از انجام تکالیف مقرر برای حضانت خودداری نماید یا مانع ملاقات طفل تحت حضانت با اشخاص ذی‌حق شود می‌تواند هر تصمیمی که به مصلحت طفل باشد از جمله واگذاری امر حضانت به دیگری یا تعیین شخص ناظر با پیش‌بینی حدود نظارت وی و نظایر آن مقرر نماید.

ماده ۴۰- طفل را نمی‌توان بدون رضایت ولی یا قیم، مادر و شخصی که حضانت و نگهداری طفل به او واگذار شده است، از محل اقامت مقرر بین طرفین یا محل اقامت قبل از وقوع طلاق به محل دیگری یا خارج از کشور فرستاد، مگر اینکه دادگاه آن را به مصلحت طفل دانسته و با در نظر گرفتن حق ملاقات اشخاص ذی‌حق اجازه دهد. دادگاه در صورت موافقت با خارج نمودن طفل از کشور، بنا به درخواست ذی‌نفع، جهت تضمین بازگرداندن طفل، تأمین مناسبی اخذ می‌نماید.

ماده ۴۱- در صورتی که وزارتخانه‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، ملزم به تسلیم یا تملیک اموالی به صغیر یا سایر محجوران باشند، این اموال، در حدود تأمین هزینه‌های متعارف زندگی، باید در اختیار شخصی قرار گیرد که حضانت و نگهداری محجور را عهده‌دار است، مگر آنکه دادگاه به نحو دیگری مقرر نماید.

ماده ۴۲- دادگاه در صورت درخواست زن یا سایر اشخاص واجب‌النفقه، میزان و ترتیب پرداخت نفقه آینده را تعیین می‌کند.

تبصره - در مورد این ماده و سایر مواردی که به موجب حکم دادگاه باید وجوهی مستمراً از محکوم‌علیه وصول شود یک بار تقاضای صدور اجرائیه کافی است و عملیات اجرایی مادام که دستور دیگری از دادگاه صادر نشده است ادامه می‌یابد.

ماده ۴۳- پرداخت نفقه زوجه و نفقه و هزینه نگهداری اطفال بر پرداخت تمامی دیون مقدم

است.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

فصل ششم - مقررات کیفری

ماده ۴۴- چنانچه مردی بدون ثبت در دفاتر رسمی اقدام به ازدواج دائم، طلاق، فسخ و رجوع نماید، ضمن الزام به ثبت واقعه، به پرداخت مبلغ بیست میلیون تا یکصد میلیون ریال جزای نقدی و یکی از محرومیت‌های اجتماعی متناسب محکوم می‌شود.

ماده ۴۵- هر پزشکی که برخلاف واقع، گواهی موضوع ماده (۲۴) این قانون را صادر نماید، از یک تا پنج سال از اشتغال به طبابت محروم می‌شود.

ماده ۴۶- هر فرد خارجی که بدون اخذ اجازه مذکور در ماده (۱۰۶۰) قانون مدنی با زن ایرانی ازدواج نماید، به حبس از نود و یک روز تا یک سال محکوم می‌شود. در این صورت، زن چنانچه به اختیار خود ازدواج کرده باشد و ولی دختر در صورتی که ازدواج به اذن وی صورت گرفته باشد و همچنین عاقد به عنوان معاون در جرم مزبور محکوم خواهند شد.

ماده ۴۷- هر سر دفتری که بدون اجازه دادگاه اقدام به ثبت ازدواج مجدد نماید یا بدون حکم دادگاه یا گواهی عدم امکان سازش یا حکم تنفیذ راجع به احکام خارجی یا گواهی مراکز مشاوره خانواده مبنی بر توافق زوجین بر طلاق، اقدام به ثبت هر یک از موجبات انحلال نکاح نماید، به انفصال دائم از اشتغال به سردفتری محکوم می‌شود.

ماده ۴۸- کسی که حضانت طفل به او محول شده است، هرگاه از انجام تکالیف مربوط به حضانت خودداری نماید یا مانع ملاقات طفل با اشخاص ذی‌حق شود، به پرداخت پانصد هزار تا پنج میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شود.

ماده ۴۹- هر کس که زوجیت را انکار نماید و ثابت شود که این انکار بی‌اساس بوده است یا برخلاف واقع با طرح شکایت کیفری یا دعوی حقوقی مدعی داشتن رابطه زوجیت با دیگری شود، به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا ده میلیون تا چهل میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد. این حکم در مورد قائم مقام قانونی آنان که با علم به زوجیت، آن را انکار نماید یا با علم به عدم زوجیت، ادعای زوجیت را مطرح نماید، نیز جاری می‌شود.

ماده ۵۰- هرگاه مردی با دختری که به سن قانونی ازدواج نرسیده است برخلاف مقررات ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی ازدواج نماید، به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد. چنانچه در اثر ازدواج برخلاف مقررات فوق، واقعه منتهی به نقص عضو یا مرض دائم زن گردد، زوج علاوه بر

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

پرداخت دیه، به دو تا پنج سال حبس و اگر منتهی به فوت زن شود، علاوه بر پرداخت دیه، به پنج تا ده سال حبس محکوم می شود.

ماده ۵۱- میزان جزاهای نقدی موضوع این قانون، بر اساس نرخ تورم که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می شود، هر سه سال یک بار حسب مورد بنا به پیشنهاد وزارت دادگستری و تأیید هیئت وزیران قابل افزایش است.

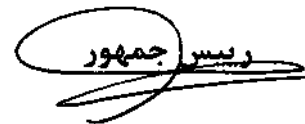
ماده ۵۲- آیین نامه اجرایی این قانون بنا به پیشنهاد وزیر دادگستری و تأیید رییس قوه قضاییه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده ۵۳- از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، قوانین زیر و تمامی قوانین ومقررات مغایر نسخ

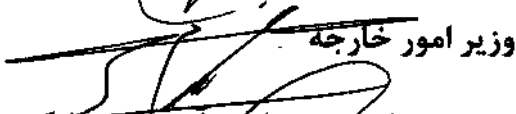
می شوند:

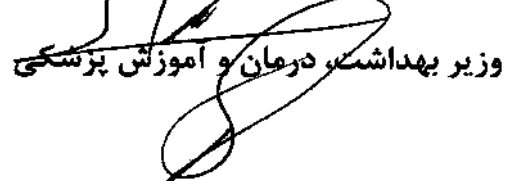
- ۱- قانون راجع به ازدواج - مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳.
- ۲- قانون راجع به انکار زوجیت - مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰.
- ۳- قانون لزوم ارایه گواهینامه پزشک قبل از وقوع ازدواج - مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳.
- ۴- قانون حمایت خانواده - مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵.
- ۵- قانون مربوط به حق حضانت - مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۲.
- ۶- قانون الزام تزریق واکسن ضد کزاز برای بانوان قبل از ازدواج - مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲۳.
- ۷- قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق - مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱.
- ۸- قانون اختصاص تعدادی از دادگاههای موجود به دادگاههای موضوع اصل ۲۱ قانون اساسی - مصوب ۱۳۷۶/۵/۸.
- ۹- قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش - مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱.
- ۱۰- مواد (۶۴۵) و (۶۴۶) قانون مجازات اسلامی - مصوب ۱۳۷۵/۳/۲.

وزیر دادگستری

رئیس جمهور

وزیر رفاه و تأمین اجتماعی

وزیر امور خارجه

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی